

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ।
हरिः ॐ ॥

1.8 प्रथमकाण्डे अषमः प्रश्नः - (राजसूय

Contents

1.8 प्रथमकाण्डे अषमः प्रश्नः - (राजसूयः)

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ॥

1.8 प्रथमकाण्डे अषमः प्रश्नः - (राजसूयः)

1.8 प्रथमकाण्डे अषमः प्रश्नः - (राजसूयः)

TS 1.8.1.1

अनु॑मत्या॒ इत्यनु॑-म॒त्यै । पुरो॑डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पाल॑म् । निरि॑ति । व॒प॒ति । धे॒नुः । दक्षि॑णा । ये । प्र॒त्यञ्चः । श॒म्यायाः । अ॒व॒शीय॑न्त॒ इत्य॑व - शी॒य॑न्ते । तम् । नैरु॑ऋ॒तमि॑ति नैः - ऋ॒तम् । एक॑कपाल॒मित्येक॑ - क॒पाल॑म् । कृ॒ष्णम् । वासः॑ । कृ॒ष्णातू॑षमि॒ति कृ॒ष्ण-तू॑षम् । दक्षि॑णा । वी॒ति । इ॒हि । स्वा॒हा । आहु॑ति॒मित्या॒-हु॒तिम् । जु॒षा॒णः । ए॒षः । ते । निरु॑ऋ॒त इति॑ निः-ऋ॒ते । भा॒गः । भू॒ते । ह॒विष्म॑ती । अ॒सि । मु॒ञ्च । इ॒मम् । अ॒श्व॑हंसः । स्वा॒हा । नमः॑ । यः । इ॒दम् । च॒कार॑ । आ॒दि॒त्यम् । च॒रुम् । निरि॑ति । व॒प॒ति । वरः॑ । दक्षि॑णा । आ॒ग्नावै॒ष्णव॑मित्य॒ग्ना - वै॒ष्णव॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॑म् । वा॒म॒नः । व॒ही । दक्षि॑णा । अ॒ग्नी॒षोमी॒यमित्य॑ग्नी - सो॒मीय॑म् । 1

TS 1.8.1.2

एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश-क॒पाल॑म् । हि॒र॒ण्यम् । दक्षि॑णा । ऐ॒न्द्रम् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॑म् । ऋ॒ष॒भः । व॒ही । दक्षि॑णा । आ॒ग्ने॒यम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पाल॑म् । ऐ॒न्द्रम् । दधि॑ । ऋ॒ष॒भः । व॒ही । दक्षि॑णा । ऐ॒न्द्रा॒ग्रमित्य॑न्द्र - अ॒ग्रम् । द्वा॑दशकपाल॒मिति॑ द्वा॑दश - क॒पाल॑म् । वै॒श्वदे॒वमि॑ति॒ वैश्व॑ - दे॒वम् । च॒रुम् । प्र॒थ॒म॒ज इति॑ प्रथ॒म - जः । व॒थ्सः । दक्षि॑णा

। सौम्यम् । श्यामाकम् । चरुम् । वासः । दक्षिणा । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते ।
चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा ॥ 2

(अग्नीषोमीयं-चतुस्त्रिंशच्च) (A1)

TS 1.8.2.1

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् ।
। द्वादशकपालमिति द्वादश-कपालम् । सरस्वतम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । मारुतम् ।
सप्तकपालमिति सप्त -कपालम् । वैश्वदेवीमिति वैश्व - देवीम् । आमिक्षाम् । द्यावापृथिव्यमिति
द्यावा-पृथिव्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् ॥ 3

(आग्नेयः सौम्यं मारुत-मष्टादश) (A2)

TS 1.8.3.1

ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । मारुतीम् । आमिक्षाम् ।
वारुणीम् । आमिक्षाम् । कायम् । एककपालमित्येक-कपालम् । प्रघास्यानिति प्र-घास्यान् ।
हवामहे । मरुतः । यज्ञवाहस इति यज्ञ - वाहसः । कुरभेण । सजोषस इति स - जोषसः ॥ मो
इति । स्विति । नः । इन्द्र । पृथिविति पृथ-सु । देव । अस्तु । स्म । ते । शुष्मिन् । अव्या
॥ मही । हि । अस्य । मीढुषः । यव्या । हविष्मन्तः । मरुतः । वन्दते । गीः ॥ यत् ।
ग्रामे । यत् । अरण्ये । यत् । सभायाम् । यत् । इन्द्रिये ॥ यत् । शूद्रे । यत् । अयै । एनः
। चक्रम् । वयम् ॥ यत् ( ) । एकस्य । अधीति । धर्मणि । तस्य । अवयजनमित्यव-यजनम्
। असि । स्वाहा ॥ अक्रन् । कर्म । कर्मकृत इति कर्म-कृतः । सह । वाचा । मयोभुवेति
मयः-भुवा ॥ देवेभ्यः । कर्म । कृत्वा । अस्तम् । प्रेति । इत् । सुदानव इति सु-दानवः ॥ 4

(वयँयद्-विंशतिश्च) (A3)

TS 1.8.4.1

अ॒ग्नये॑ । अ॒नीक॑वत् इत्यनीक - व॒ते । पु॒रोडा॑शम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पालम् । नि॒रिति॑ ।
 व॒पति॑ । सा॒कम् । सू॒र्येण॑ । उ॒द्यते॑त्यु॒त् - य॒ता । म॒रुद्भ्य॑ इति॑ म॒रुत् - भ्यः॑ । सा॒न्त॒प॒नेभ्य॑
 इति॑ सां - त॒प॒नेभ्यः॑ । म॒द्भ्य॑न्दि॒ने । च॒रुम् । म॒रुद्भ्य॑ इति॑ म॒रुत्-भ्यः॑ । गृ॒हमे॑धिभ्य॑ इति॑
 गृ॒हमे॑धि-भ्यः॑ । सर्वा॑साम् । दु॒ग्धे । सा॒यम् । च॒रुम् । पूर्णा॑ । दु॒र्वि । परे॑ति । प॒त् ।
 सु॒पूर्णे॑ति सु - पूर्णा॑ । पुनः॑ । ए॒ति । प॒त् ॥ व॒स्त्रा । इ॒व । वी॑ति । क्री॒णाव॑है । इ॒षम् ।
 ऊ॒र्जम् । श॒त॒क्र॒तो इति॑ श॒त-क्र॒तो ॥ दे॒हि । मे॒ । द॒दामि॑ । ते॒ । नी॑ति । मे॒ । धे॒हि ।
 नी॑ति । ते॒ । दु॒ग्धे ॥ नि॒हार॑मिति॑ नि-हा॒रम् । इ॒त् । नी॑ति । मे॒ । ह॒र् । नि॒हार॑मिति॑ नि-हा॒रम् । 5

TS 1.8.4.2

नी॑ति । ह॒रामि॑ । ते॒ ॥ म॒रुद्भ्य॑ इति॑ म॒रुत् - भ्यः॑ । क्री॒डिभ्य॑ इति॑ क्री॒डि-भ्यः॑ । पु॒रोडा॑शम्
 । स॒प्तक॑पाल॒मिति॑ स॒प्त-क॒पालम् । नि॒रिति॑ । व॒पति॑ । सा॒कम् । सू॒र्येण॑ । उ॒द्यते॑त्यु॒त् - य॒ता ।
 आ॒ग्नेय॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पालम् । नि॒रिति॑ । व॒पति॑ । सौ॒म्यम् । च॒रुम् । सा॒वि॒त्रम् ।
 द्वा॒द॒शक॑पाल॒मिति॑ द्वा॒द॒श-क॒पालम् । सा॒र॒स्व॒तम् । च॒रुम् । पौ॒ष्णम् । च॒रुम् । ऐ॒न्द्रा॒ग्न॒मित्य॑न्द्र
 - अ॒ग्नम् । ए॒का॒द॒शक॑पाल॒मित्ये॒का॒द॒श - क॒पालम् । ऐ॒न्द्रम् । च॒रुम् । वै॒श्व॒क॒र्म॒ण॒मिति॑ वै॒श्व -
 क॒र्म॒णम् ॥ ए॒क॒क॑पाल॒मित्ये॒क॒क॒पालम् । 6(30) 6

(ह॒रा नि॒हारं॑-त्रिंशच्च) (A4)

TS 1.8.5.1

सोमा॑य । पि॒तृम॑त् इति॑ पि॒तृ - म॒तै । पु॒रोडा॑शम् । ष॒ट्क॑पाल॒मिति॑ षट् - क॒पालम् । नि॒रिति॑ ।
 व॒पति॑ । पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ - भ्यः॑ । ब॒रु॒हि॒षद्भ्य॑ इति॑ ब॒रु॒हि॒षद्-भ्यः॑ । धा॒नाः । पि॒तृभ्य॑ इति॑

पितृ-भ्यः । अग्निष्वात्तेभ्य इत्यग्नि-स्वात्तेभ्यः । अभिवाण्याया इत्यभि-वाण्यायै । दुग्धे । मन्थम् । एतत् । ते । तत् । ये । च । त्वाम् । अन्विति । एतत् । ते । पितामह । प्रपितामहेति प्र - पितामह । ये । च । त्वाम् । अन्विति । अत्र । पितरः । यथाभागमिति यथा - भागम् । मन्दद्धम् । सुसृष्टंशमिति सु - सृष्टंशम् । त्वा । वयम् । मघवन्निति मघ-वन् । मन्दिषीमहि ॥ प्रेति । नूनम् । पूर्णवन्धुर इति पूर्ण - वन्धुरः । स्तुतः । यासि । वशान् । अनु ॥ योजी । नु । इन्द्र । ते । हरी इति ॥ 7

TS 1.8.5.2

अक्षन् । अमीमदन्त । हि । अवेति । प्रियाः । अधूषत् ॥ अस्तोषत । स्वभानव इति स्व-भानवः । विप्राः । नविष्ठया । मती ॥ योजी । नु । इन्द्र । ते । हरी इति ॥ अक्षन् । पितरः । अमीमदन्त । पितरः ॥ अतीतृपन्त । पितरः । अमीमृजन्त । पितरः । परेति । इत् । पितरः । सोम्याः । गभीरैः । पृथिभिरिति पृथि-भिः । पूव्यैः ॥ अथ । पितृन् । सुविदत्रानिति सु - विदत्रान् । अपीति । इत् । यमेन । ये । सुधमादुमिति सध - मादम् । मदन्ति ॥ मनः । नु । एति । हुवामहे । नाराशसेन । स्तोमेन । पितृणाम् । च । मन्मभिरिति मन्म - भिः ॥ एति । 8

TS 1.8.5.3

न । एतु । मनः । पुनः । क्रत्वे । दक्षाय । जीवसे ॥ ज्योक् । च । सूर्यम् । दृशे ॥ पुनः । नुः । पितरः । मनः । ददातु । दैव्यः । जनः ॥ जीवम् । व्रातम् । सचेमहि ॥ यत् । अन्तरिक्षम् । पृथिवीम् । उत । द्याम् । यत् । मातरम् । पितरम् । वा । जिहिस्मि ॥ अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । गारुहपत्य इति गारुह-पत्यः । प्रेति । मुञ्चतु । दुरितेति दुः - इता । यानि । चकृम । करोतु । माम् । अनेनसम् ॥ 9

(हरी-मन्मभिरा-चतुश्चत्वारिंशच्च) (A5)

TS 1.8.6.1

प्रति॑पूरुषमिति॑ प्रति-पूरुषम् । एक॑कपालानित्येक॑-कपालान् । निरिति॑ । वपति॑ । एक॑म् ।
 अति॑रिक्तमित्यति॑-रिक्तम् । याव॑न्तः । गृह्याः॑ । स्मः । तेभ्यः॑ । कम् । अ॒क॒रम् । प॒शूनाम्
 । शर्म॑ । अ॒सि । शर्म॑ । यज॑मानस्य । शर्म॑ । मे । यच्छ॑ । एकः॑ । ए॒व । रु॒द्रः । न ।
 द्वितीया॑य । त॒स्थे । आ॒खुः । ते । रु॒द्र । प॒शुः । तम् । जुष॑स्व । ए॒षः । ते । रु॒द्र ।
 भा॒गः । स॒ह । स्व॒स्त्रा । अ॒र्बिक॑या । तम् । जुष॑स्व । भेष॑जम् । ग॒वै । अ॒श्वाय॑ । पुरु॑षाय
 । भेष॑जम् । अथो॒ इति॑ । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म-भ्यम् । भेष॑जम् । सु॒भेष॑जमिति॑ सु - भेष॑जम् । 10

TS 1.8.6.2

यथा॑ । अ॒संति ॥ सु॒गमि॑ति॒ सु-गम् । मेषा॑य॒ । मे॒ष्यै॑ । अ॒वेति॑ । अ॒बं । रु॒द्रम् । अ॒दिम॑हि
 । अ॒वेति॑ । दे॒वम् । त्र्य॑बं॒कमि॑ति॒ त्रि-अ॒बं॒कम् ॥ यथा॑ । नः॒ । श्रेय॑सः । क॒र॒त् । यथा॑ ।
 नः॒ । व॒स्य॑सः । क॒र॒त् । यथा॑ । नः॒ । प॒शुम॑त् इति॑ प॒शु - म॒तः । क॒र॒त् । यथा॑ । नः॒ ।
 व॒य॒वसा॑यया॒दि॒ति॒ वि - अ॒वसा॑यया॒त् ॥ त्र्य॑बं॒कमि॑ति॒ त्रि - अ॒बं॒कम् । य॒जाम॑हे । सु॒गन्धि॑मिति॑
 सु-ग॒न्धिम् । पु॒ष्टि॒व॒र्ध॒नमि॑ति॒ पु॒ष्टि-व॒र्ध॒नम् ॥ उ॒र्वारु॑कम् । इ॒व । ब॒न्ध॒नात् । मृ॒त्योः । मु॒क्षी॒य
 । मा । अ॒मृता॑त् ॥ ए॒षः । ते । रु॒द्र । भा॒गः । तम् । जुष॑स्व । तेन॑ । अ॒व॒सेन॑ । प॒रः ।
 मू॒ज॒व॒त् इति॑ मू॒ज - व॒त् । अ॒तीति॑ । इ॒हि ( ) । अ॒व॒त॒त॒ध॒न्वेत्य॑व॒त॒त - ध॒न्वा । पि॒ना॒क॒ह॒स्त
 इति॑ पि॒ना॒क - ह॒स्तः । कृ॒त्ति॒वा॒सा इति॑ कृ॒त्ति - वा॒साः ॥ 11

(सुभेषज-मिहि त्रीणि च) (A6)

TS 1.8.7.1

ऐ॒न्द्रा॒ग्रमि॑त्यै॒न्द्र - अ॒ग्रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पाल॑मिति॑ द्वा॒द॒श - क॒पालम् । वै॒श्व॒दे॒वमि॑ति॑ वै॒श्व-दे॒वम् ।
 च॒रुम् । इ॒न्द्रा॒य । शु॒ना॒सी॒रा॒य । पु॒रो॒डा॒शम् । द्वा॒द॒श॒क॒पाल॑मिति॑ द्वा॒द॒श - क॒पालम् । वा॒य॒व्यम्

। पयः । सौर्यम् । एकैकपालमित्येकं - कपालम् । द्वादशगवमिति द्वादश - गवम् । सीरम् । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरिति । वपति । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् । ऐन्द्रम् । दधि । वारुणम् । यवमयमिति यव-मयम् । चरुम् । वहिनी । धेनुः । दक्षिणा । ये । देवाः । पुरः सद इति पुरः - सदः । अग्निनेत्रा इत्यग्नि - नेत्राः । दक्षिणसद इति दक्षिण - सदः । यमनेत्रा इति यम - नेत्राः । पश्चात्सद इति पश्चात् - सदः । सवितृनेत्रा इति सवितृ - नेत्राः । उत्तरसद इत्युत्तर - सदः । वरुणनेत्रा इति वरुण - नेत्राः । उपरिषद इत्युपरि - सदः । बृहस्पतिनेत्रा इति बृहस्पति - नेत्राः । रक्षोहण इति रक्षः - हनः । ते । नः । पान्तु । ते । नः । अवन्तु । तेभ्यः । 12

TS 1.8.7.2

नमः । तेभ्यः । स्वाहा । समूढमिति सं - ऊढम् । रक्षः । सद्गन्धमिति सं-दुग्धम् । रक्षः । इदम् । अहम् । रक्षः । अभि । समिति । दहामि । अग्नये । रक्षोघ्न इति रक्षः - घ्ने । स्वाहा । यमाय । सवित्रे । वरुणाय । बृहस्पतये । दुवस्वते । रक्षोघ्न इति रक्षः-घ्ने । स्वाहा । प्रष्टिवाहीति प्रष्टि-वाही । रथः । दक्षिणा । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसव इति प्र - सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । रक्षंसः । वधम् । जुहोमि । हतम् । रक्षः । अवधिष्म । रक्षः । यत् । वस्तै । तत् । दक्षिणा ॥ 13

(तेभ्यः-पञ्चचत्वारिंशच्च) (A7)

TS 1.8.8.1

धात्रे । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् । निरिति । वपति । अनुमत्या इत्यनु - मत्यै । चरुम् । राकायै । चरुम् । सिनीवाल्यै । चरुम् । कुह्वै । चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा । आग्नावैष्णवमित्याग्ना - वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रावैष्णवमित्यैन्द्रा - वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् ।

वैष्णवम् । त्रिकपालमिति त्रि - कपालम् । वामनः । वही । दक्षिणा । अग्नीषोमीयमित्यग्नी -
 सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपति । इन्द्रासोमीयमितीन्द्रा -
 सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । बभ्रुः । दक्षिणा ।
 सोमापौष्णमिति सोमा - पौष्णम् । चरुम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रापौष्णमित्यैन्द्रा - पौष्णम् ।
 चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । श्यामः । दक्षिणा । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमिति द्वादश-कपालम्
 । निरिति ( ) । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । यवमयमिति यव - मयम् । चरुम्
 । अश्वः । दक्षिणा ॥ 14

(वैश्वानरं द्वादशकपालं निरष्टौ च) (A8)

TS 1.8.9.1

बारुहस्पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपति । ब्रह्मणः । गृहे । शितिपृष्ठ इति शिति - पृष्ठः ।
 दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । राजन्यस्य । गृहे । ऋषभः । दक्षिणा
 । आदित्यम् । चरुम् । महिष्यै । गृहे । धेनुः । दक्षिणा । नैरऋतमिति नैः-ऋतम् । चरुम्
 । परिवृत्त्या इति परि-वृत्त्यै । गृहे । कृष्णानाम् । व्रीहीणाम् । नखनिर्भिन्नमिति नख-निर्भिन्नम्
 । कृष्णा । कूटा । दक्षिणा । अग्नेयम् । अष्टकपालमित्यष्टा - कपालम् । सेनान्य इति सेना -
 न्यः । गृहे । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । दशकपालमिति दश-कपालम् । सूतस्य । गृहे ।
 महानिरष्ट इति महा-निरष्टः । दक्षिणा । मारुतम् । सप्तकपालमिति सप्त - कपालम् । ग्रामण्य इति
 ग्राम - न्यः । गृहे । पृश्निः । दक्षिणा । सावित्रम् । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् । 15

TS 1.8.9.2

क्षतुः । गृहे । उपद्धस्त इत्युप - ध्वस्तः । दक्षिणा । आश्विनम् । द्विकपालमिति द्वि - कपालम्
 । सङ्गृहीतुरिति सं-ग्रहीतुः । गृहे । सवात्याविति स - वात्यौ । दक्षिणा । पौष्णम् । चरुम् ।
 भागदुघस्येति भाग - दुघस्ये । गृहे । श्यामः । दक्षिणा । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् ।

अ॒क्षा॒वा॒प॒स्ये॒त्य॑क्ष - आ॒वा॒प॒स्य॑ । गृ॒हे । श॒ब॒लः । उ॒द्वा॒र इ॒त्यु॒त् - वा॒रः । दक्षि॑णा । इन्द्रा॑य । सु॒त्रा॑ण॒ इति॑ सु - त्रा॑णै । पु॒रो॒डा॒श॑म् । एका॑दशकपालमित्येका॑दश - क॒पा॒ल॒म् । प्र॒ति॑ । नि॒रि॒ति॑ । व॒प॒ति॑ । इन्द्रा॑य । अ॒हो॒मु॒च इ॒त्य॑हः-मु॒चै । अ॒य॒म् । नः । राजा॑ । वृ॒त्र॒हे॒ति॑ वृ॒त्र॒हा । राजा॑ । भू॒त्वा । वृ॒त्र॒म् । व॒द्ध्या॒त् । मै॒त्रा॒बा॒रु॒ह॒स्प॒त्य॒मि॒ति॑ मै॒त्रा॒बा॒रु॒ह॒स्प॒त्य॒म् । भ॒व॒ति॑ । श्वे॒ता॒यै । श्वे॒त॒व॒त्सा॒या इति॑ श्वे॒त॒व॒त्सा॒यै । दु॒ग्धे । स्व॒य॒मूर्त॑ इति॑ स्वय॒म्-मूर्ते॑ । स्व॒य॒म॒न्थि॒त इति॑ स्वयं - म॒न्थि॒ते । आ॒ज्यै । आ॒श्व॒त्थे । 16

TS 1.8.9.3

पा॒त्रै । चतुः॑स्र॒क्त॒वि॒ति॑ चतुः - स्र॒क्तौ । स्व॒य॒म॒व॒प॒न्ना॒या इति॑ स्वयं-अ॒व॒प॒न्ना॒यै । शा॒खा॒यै । क॒र्णान् । च । अ॒क॒र्णान् । च । त॒ण्डु॒लान् । वी॒ति॑ । चि॒नु॒या॒त् । ये । क॒र्णाः । सः । प॒य॑सि । बा॒रु॒ह॒स्प॒त्यः । ये । अ॒क॒र्णाः । सः । आ॒ज्यै । मै॒त्रः । स्व॒य॒कृ॑न्तेति॑ स्वय॒म् - कृ॒ता । वे॒दिः । भ॒व॒ति॑ । स्व॒य॒दि॒न॒मि॒ति॑ स्वयं - दि॒न॒म् । ब॒रु॒हिः । स्व॒य॒कृ॑न्त इति॑ स्वयं - कृ॒तः । इ॒ध्मः । सा । ए॒व । श्वे॒ता । श्वे॒त॒व॒त्से॒ति॑ श्वे॒त - व॒त्सा । दक्षि॑णा ॥ 17

(सावि॒त्रं द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒-मा॒श्व॒त्थे त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒च्च) (A9)

TS 1.8.10.1

अ॒ग्न्यै । गृ॒ह॒प॑तय॒ इति॑ गृ॒ह - प॑तये । पु॒रो॒डा॒श॑म् । अ॒ष्टा॒क॑पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒ति॑ । व॒प॒ति॑ । कृ॒ष्णा॒ना॑म् । व्री॒ही॒णाम् । सो॒मा॒य । व॒न॒स्प॑तये । श्या॒मा॒क॒म् । च॒रु॒म् । स॒वि॒त्रे । स॒त्य॒प्र॑स॒वा॒ये॒ति॑ स॒त्य - प्र॑स॒वा॒य॒ । पु॒रो॒डा॒श॑म् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॑ द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । आ॒शू॒ना॒म् । व्री॒ही॒णाम् । रु॒द्रा॒य॑ । प॒शु॒प॑तय॒ इति॑ प॒शु - प॑तये । गा॒वी॒धु॒क॒म् । च॒रु॒म् । बृ॒ह॒स्प॑तये । वा॒चः । प॑तये । नै॒वा॒र॒म् । च॒रु॒म् । इन्द्रा॑य । ज्ये॒ष्ठाय॑ । पु॒रो॒डा॒श॑म् । एका॑दशकपालमित्येका॑दश - क॒पा॒ल॒म् । म॒हा॒व्री॒ही॒णामि॒ति॑ म॒हा॒व्री॒ही॒णाम् । मि॒त्रा॒य॑ । स॒त्या॒य॑ । आ॒बा॒ना॑म् । च॒रु॒म् । व॒रु॑णाय । ध॒र्म॑प॒तय॒ इति॑ ध॒र्म - प॑तये । य॒व॒म॒य॒मि॒ति॑ य॒व - म॑य॒म् । च॒रु॒म् । स॒वि॒ता । त्वा॒

। प्रसुवानामिति प्र - सुवानाम् । सुवताम् । अग्निः । गृहपतीनामिति गृह - पतीनाम् । सोमः । वनस्पतीनाम् । रुद्रः । पशूनाम् । 18

TS 1.8.10.2

बृहस्पतिः । वाचम् । इन्द्रः । ज्येष्ठानाम् । मित्रः । सत्यानाम् । वरुणः । धर्मपतीनामिति धर्म - पतीनाम् । ये । देवाः । देवसुव इति देव - सुवः । स्थ । ते । इमम् । आमुष्यायणम् । अनुमित्राय । सुवद्धम् । महते । क्षत्राय । महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेति जान-राज्याय । एषः । वः । भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । प्रतीति । त्यत् । नाम । राज्यम् । अधायि । स्वाम् । तनुवम् । वरुणः । अशिश्नेत् । शुचेः । मित्रस्य । व्रत्याः । अभूम । अमन्महि । महतः । ऋतस्य । नाम । सर्वे । व्राताः ( ) । वरुणस्य । अभूवन् । वीति । मित्रः । एवैः । अरातिम् । अतारीत् । असूषुदन्त । यज्ञियाः । ऋतेन । वीति । उ । त्रितः । जरिमाणम् । नः । आनट् । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमिति वि - क्रान्तम् । असि ॥ (पशूनां-व्राताः-पञ्चविंशतिश्च) (आ10) 19

(पशूनां-व्राताः-पञ्चविंशतिश्च) (A10)

TS 1.8.11.1

अर्थेत् इत्यर्थ-इतः । स्थ । अपाम् । पतिः । असि । वृषा । असि । ऊर्मिः । वृषसेन इति वृष-सेनः । असि । व्रजक्षित इति व्रज-क्षितः । स्थ । मरुताम् । ओजः । स्थ । सूर्यवर्चस इति सूर्य - वर्चसः । स्थ । सूर्यत्वचस इति सूर्य - त्वचसः । स्थ । मान्दाः । स्थ । वाशाः । स्थ । शक्ररीः । स्थ । विश्वभृत इति विश्व - भृतः । स्थ । जनभृत इति जन- भृतः । स्थ । अग्नेः । तेजस्याः । स्थ । अपाम् । ओषधीनाम् । रसः । स्थ । अपः । देवीः । मधुमतीरिति मधु - मतीः । अगृह्णन् । ऊर्जस्वतीः । राजसूयायेति

राज - सूयाय । चितांनाः ॥ याभिः । मित्रावरुणाविति मित्रा-वरुणौ । अभ्यर्षिञ्चन्नित्यभि-
असिञ्चन् । याभिः । इन्द्रम् । अनयन् । अतीति ( ) । अरांतीः ॥ राष्ट्रदा इति राष्ट्र-दाः ।
स्थ । राष्ट्रम् । दत्त । स्वाहा । राष्ट्रदा इति राष्ट्र - दाः । स्थ । राष्ट्रम् । अमुष्मै । दत्त ॥ 20

(अत्ये-कादश च) (A11)

TS 1.8.12.1

देवीः । आपः । समिति । मधुमतीरिति मधु- मतीः । मधुमतीभिरिति मधु-मतीभिः । सृज्यद्धम्
। महि । वर्चः । क्षत्रियाय । वन्वानाः । अनाधृष्टा इत्यना-धृष्टाः । सीदत् । ऊर्जस्वतीः । महि
। वर्चः । क्षत्रियाय । दधतीः । अनिभृष्टमित्यनि-भृष्टम् । असि । वाचः । बन्धुः । तपोजा
इति तपः - जाः । सोमस्य । दात्रम् । असि । शुक्राः । वः । शुक्रेण । उदिति । पुनामि
। चन्द्राः । चन्द्रेण । अमृताः । अमृतेन । स्वाहा । राजसूयायेति राज - सूयाय । चितांनाः
॥ सधमाद् इति सध-मादः । द्युम्निनीः । ऊर्जः । एताः । अनिभृष्टा इत्यनि-भृष्टाः । अपस्युवः
। वसानः ॥ पस्त्यासु । चक्रे । वरुणः । सधस्थमिति सध - स्थम् । अपाम् । शिशुः । 21

TS 1.8.12.2

मातृतमास्विति मातृ - तमासु । अन्तः ॥ क्षत्रस्य । उल्बम् । असि । क्षत्रस्य । योनिः
। असि । आविन्नः । अग्निः । गृहपतिरिति गृह-पतिः । आविन्नः । इन्द्रः । वृद्धश्रवा इति
वृद्ध-श्रवाः । आविन्नः । पूषा । विश्ववेदा इति विश्व - वेदाः । आविन्नौ । मित्रावरुणाविति
मित्रा - वरुणौ । ऋतावृधावित्यृत-वृधौ । आविन्ने इति । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी ।
धृतव्रते इति धृत - व्रते । आविन्ना । देवी । अदितिः । विश्वरूपीति विश्व-रूपी । आविन्नः
। अयम् । असौ । आमुष्यायणः । अस्याम् । विशि । अस्मिन् । राष्ट्रे । महते । क्षत्राय
। महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेति जान-राज्याय । एषः । वः ।
भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । इन्द्रस्य । 22

TS 1.8.12.3

वज्रः । असि । वार्त्रघ्न इति वार्त्र - घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वद्ध्यात् । शत्रुबाधना
 इति शत्रु-बाधनाः । स्थ । पात । मा । प्रत्यञ्चम् । पात । मा । तिर्यञ्चम् । अन्वञ्चम् ।
 मा । पात । दिग्भ्य इति दिक्-भ्यः । मा । पात । विश्वाभ्यः । मा । नाष्ट्राभ्यः । पात ।
 हिरण्यवर्णाविति हिरण्य - वर्णौ । उषसाम् । विरोक इति वि - रोके । अयः स्थूणाविययः -
 स्थूणौ । उदितावियुत् - इतौ । सूर्यस्य । एति । रोहतम् । वरुण । मित्र । गर्तम् । ततः
 । चक्षाथाम् । अदितिम् । दितिम् । च ॥ 23

(शिशु-रिन्द्रस्यै-कचत्वारिंशच्च) (A12)

TS 1.8.13.1

समिधमिति सं-इधम् । एति । तिष्ठ । गायत्री । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । त्रिवृदिति त्रि-वृत्
 । स्तोमः । रथन्तरमिति रथं-तरम् । साम । अग्निः । देवता । ब्रह्म । द्रविणम् । उग्राम् ।
 एति । तिष्ठ । त्रिष्टुप् । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । पञ्चदश इति पञ्च-दशः । स्तोमः ।
 बृहत् । साम । इन्द्रः । देवता । क्षत्रम् । द्रविणम् । विराजमिति वि-राजम् । एति । तिष्ठ
 । जगती । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । सप्तदश इति सप्त-दशः । स्तोमः । वैरूपम् । साम
 । मरुतः । देवता । विट् । द्रविणम् । उदीचीम् । एति । तिष्ठ । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् ।
 त्वा । 24

TS 1.8.13.2

छन्दसाम् । अवतु । एकविंश इत्येक-विंशः । स्तोमः । वैराजम् । साम । मित्रावरुणाविति
 मित्रा - वरुणौ । देवता । बलम् । द्रविणम् । ऊर्ध्वाम् । एति । तिष्ठ । पङ्क्तिः । त्वा
 । छन्दसाम् । अवतु । त्रिणवत्रयस्त्रिंशाविति त्रिणव - त्रयस्त्रिंशौ । स्तोमौ । शाक्ररैवते

इति॑ शा॒क्रर-रै॒वते॑ । सा॒म॒नी इति॑ । बृ॒ह॒स्पतिः॑ । दे॒वता॑ । व॒चः । द्र॒वि॒णम् । ई॒दृङ् । च॒ ।
 अ॒न्या॒दृङ् । च॒ । ए॒ता॒दृङ् । च॒ । प्र॒ति॒दृङि॑ति॒ प्रति॑ - दृङ् । च॒ । मि॒तः । च॒ । सं॒मि॒त॒
 इति॑ सं - मि॒तः । च॒ । स॒भ॒रा इति॑ स - भ॒राः ॥ शु॒क्रज्यो॑तिरिति॑ शु॒क्र - ज्यो॑तिः । च॒ ।
 चि॒त्रज्यो॑तिरिति॑ चि॒त्र - ज्यो॑तिः । च॒ । स॒त्यज्यो॑तिरिति॑ स॒त्य - ज्यो॑तिः । च॒ । ज्योति॑ष्मान्
 । च॒ । स॒त्यः । च॒ । ऋ॒त॒पा इत्यृ॑त - पाः । च॒ । 25

TS 1.8.13.3

अ॒त्य॒श्हा इत्य॑ति-अ॒हाः ॥ अ॒ग्नये॑ । स्वाहा॑ । सो॒माय॑ । स्वाहा॑ । स॒वि॒त्रे । स्वाहा॑ । स॒र॒स्व॒त्यै
 । स्वाहा॑ । पू॒ष्णे । स्वाहा॑ । बृ॒ह॒स्प॒तये॑ । स्वाहा॑ । इ॒न्द्राय॑ । स्वाहा॑ । घो॒षाय॑ । स्वाहा॑ ।
 श्लो॒काय॑ । स्वाहा॑ । अ॒श्शाय॑ । स्वाहा॑ । भ॒गाय॑ । स्वाहा॑ । क्षे॒त्र॒स्य । प॒तये॑ । स्वाहा॑ ।
 पृ॒थि॒व्यै । स्वाहा॑ । अ॒न्तरि॑क्षाय॑ । स्वाहा॑ । दि॒वे । स्वाहा॑ । सू॒र्याय॑ । स्वाहा॑ । च॒न्द्र॒म॒से
 । स्वाहा॑ । नक्ष॑त्रेभ्यः । स्वाहा॑ । अ॒द्भ्य इत्य॑त॒भ्यः । स्वाहा॑ । ओष॑धीभ्य॒ इत्योष॑धि-भ्यः ।
 स्वाहा॑ । व॒न॒स्प॒तिभ्य॑ इति॒ व॒न॒स्प॒ति॒भ्यः । स्वाहा॑ । च॒रा॒च॒रेभ्यः॑ । स्वाहा॑ । प॒रि॒प्ल॒वेभ्य॑ इति॒
 परि॑ - प्ल॒वेभ्यः॑ । स्वाहा॑ । स॒री॒सृ॒पेभ्यः॑ । स्वाहा॑ ( ) ॥ 26

(अ॒नु॒ष्टुप्स्वर॑-त॒पाश्च॑ - स॒री॒सृ॒पेभ्यः॑ स्वाहा॑) (A13)

TS 1.8.14.1

सो॒म॒स्य॑ । त्वि॒षिः । अ॒सि॒ । त॒व॑ । इ॒व॒ । मे॒ । त्वि॒षिः । भू॒यात् । अ॒मृत॑म् । अ॒सि॒
 । मृ॒त्योः । मा॒ । पा॒हि॒ । दि॒द्योत् । मा॒ । पा॒हि॒ । अ॒वै॒ष्टा इत्य॑व॒-इ॒ष्टाः । दु॒न्द॒शू॒काः ।
 नि॒र॒स्त॒मि॒ति॒ निः-अ॒स्त॒म् । नमु॑चेः । शि॒रः ॥ सो॒मः । राजा॑ । व॒रु॒णः । दे॒वाः । ध॒र्म॒सु॒व॒
 इति॑ ध॒र्म॒-सु॒वः । च॒ । ये ॥ ते॒ । ते॒ । वा॒च॑म् । सु॒व॒न्ता॒म् । ते॒ । ते॒ । प्रा॒ण॒मि॒ति॒ प्र-अ॒न॒म्
 । सु॒व॒न्ता॒म् । ते॒ । ते॒ । चक्षुः॑ । सु॒व॒न्ता॒म् । ते॒ । ते॒ । श्रो॒त्र॑म् । सु॒व॒न्ता॒म् । सो॒म॒स्य॑ ।
 त्वा॒ । द्यु॒म्ने॑न॒ । अ॒भी॒ति॑ । सि॒ञ्चा॒मि॒ । अ॒ग्नेः । 27

TS 1.8.14.2

तेजसा । सूर्यस्य । वर्चसा । इन्द्रस्य । इन्द्रियेण । मित्रावरुणयोरिति मित्रा - वरुणयोः ।
 वीर्येण । मरुताम् । ओजसा । क्षत्राणाम् । क्षत्रपतिरिति क्षत्र - पतिः । असि । अतीति ।
 दिवः । पाहि । समाववृत्रन्निति सं - आववृत्रन् । अधराक् । उदीचीः । अहिम् । बुद्धियम् ।
 अन्विति । सञ्चरन्तीरिति सं-चरन्तीः । ताः । पर्वतस्य । वृषभस्य । पृष्ठे । नावः । चरन्ति
 । स्वसिच इति स्व-सिचः । इयानाः ॥ रुद्रं । यत् । ते । क्रयि । परम् । नाम । तस्मै
 । हुतम् । असि । यमेष्टमिति यम - इष्टम् । असि ॥ प्रजापत इति प्रजा-पते । न । त्वत्
 । एतानि । अन्यः । विश्वा । जातानि । परीति । ता ( ) । बभूव ॥ यत्कामा इति यत्
 - कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । स्याम् । पतयः । रयीणाम् ॥ 28

(अग्ने-स्तै-कादश च) (A14)

TS 1.8.15.1

इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्न इति वार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वृद्ध्यात् ।
 मित्रावरुणयोरिति मित्रा - वरुणयोः । त्वा । प्रशास्त्रोरिति प्र-शास्त्रोः । प्रशिषेति प्र -शिषा ।
 युनज्मि । यज्ञस्य । योगेन । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि ।
 विष्णोः । विक्रान्तमिति वि - क्रान्तम् । असि । मरुताम् । प्रसव इति प्र - सुवे । जेषम्
 । आप्तम् । मनः । समिति । अहम् । इन्द्रियेण । वीर्येण । पशूनाम् । मन्युः । असि ।
 तव । इव । मे । मन्युः । भूयात् । नमः । मात्रे । पृथिव्यै । मा । अहम् । मातरम् ।
 पृथिवीम् । हिंसिषम् । मा । 29

TS 1.8.15.2

माम् । माता । पृथिवी । हिंसीत् । इयत् । असि । आयुः । असि । आयुः । मे ।

धेहि । ऊर्क । असि । ऊर्जम् । मे । धेहि । युङ् । असि । वचः । असि । वचः ।
 मयि । धेहि । अग्रये । गृहपतय इति गृह-पतये । स्वाहा । सोमाय । वनस्पतये । स्वाहा
 । इन्द्रस्य । बलाय । स्वाहा । मरुताम् । ओजसे । स्वाहा । ह्यसः । शुचिषदिति शुचि
 - सत् । वसुः । अन्तरिक्षदित्यन्तरिक्ष - सत् । होता । वेदिषदिति वेदि - सत् । अतिथिः
 । दुरोणसदिति दुरोण - सत् ॥ नृषदिति नृ - सत् । वरसदिति वर - सत् । ऋतुसदित्यृत
 -सत् । व्योमसदिति व्योम - सत् । अब्जा इत्यप् - जाः । गोजा इति गो - जाः । ऋतुजा
 इत्यृत-जाः ( ) । अद्रिजा इत्यद्रि - जाः । ऋतं । बृहत् ॥ 30

(हिंसिषं मर-तजा-स्त्रीणि च) (A15)

TS 1.8.16.1

मित्रः । असि । वरुणः । असि । समिति । अहम् । विश्वैः । देवैः । क्षत्रस्य । नाभिः ।
 असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । स्योनाम् । एति । सीदु । सुषदामिति सु - सदांम् ।
 एति । सीदु । मा । त्वा । हिंसीत् । मा । मा । हिंसीत् । नीति । ससादु । धृतव्रत
 इति धृत - व्रतः । वरुणः । पस्त्यासु । एति । साम्राज्यायेति सां-राज्याय । सुक्रतुरिति सु-
 क्रतुः । ब्रह्मा(3)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । सविता । असि । सत्यसंव इति
 सत्य - संवः । ब्रह्मा(3)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । इन्द्रः । असि । सत्यौजा
 इति सत्य - ओजाः । 31

TS 1.8.16.2

ब्रह्मा(3)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । मित्रः । असि । सुशेव इति सु - शेवः ।
 ब्रह्मा(3)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । वरुणः । असि । सत्यधर्मेति सत्य - धर्मा ।
 इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्तघ्न इति वार्त - घ्नः । तेन । मे । रद्धय । दिशः । अभीति ।
 अयम् । राजा । अभूत् । सुश्लोकाँ(4) इति सु - श्लोकाँ(4) । सुमङ्गलाँ(4) इति सु - मङ्गलाँ(4)

। सत्य॑रा॒जा(३)नि॒ति सत्य॑ - रा॒जा(३)न् ॥ अ॒पाम् । न॒प्त्रे । स्वाहा॑ । ऊ॒र्जः । न॒प्त्रे । स्वाहा॑
। अ॒ग्नये॑ । गृह॑प॒तय॑ इति॑ गृह - प॒तये॑ । स्वाहा॑ ॥ 32 32

(सत्यौजा॑-श्चत्वारि॑ंशच्च) (A16)

TS 1.8.17.1

आ॒ग्नेयम् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्यष्टा-क॒पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒प॒ति । हि॒र॒ण्यम् । दक्षि॑णा । सा॒र॒स्व॒तम्
। च॒रुम् । व॒थ्स॒त॒री । दक्षि॑णा । सा॒वि॒त्रम् । द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॒ति द्वा॒द॒श - क॒पा॒लम् । उ॒प॒द्भु॒स्त
इत्यु॑प - ध्व॒स्तः । दक्षि॑णा । पौ॒ष्णम् । च॒रुम् । श्या॒मः । दक्षि॑णा । बा॒र॒ह॒स्प॒त्यम् । च॒रुम्
। शि॒ति॒पृ॒ष्ठ इति॑ शि॒ति - पृ॒ष्ठः । दक्षि॑णा । ऐ॒न्द्रम् । एका॑द॒शक॑पा॒लमि॒त्येका॑द॒श-क॒पा॒लम् ।
ऋ॒ष॒भः । दक्षि॑णा । वा॒रु॒णम् । द॒शक॑पा॒लमि॒ति द॒श - क॒पा॒लम् । म॒हानि॑र॒ष्ट इति॑ म॒हा-नि॑र॒ष्टः
। दक्षि॑णा । सौ॒म्यम् । च॒रुम् । ब॒भ्रुः । दक्षि॑णा । त्वा॒ष्ट्रम् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्यष्टा - क॒पा॒लम्
। शु॒ण्ठः । दक्षि॑णा । वै॒ष्ण॒वम् । त्रि॒क॒पा॒लमि॒ति त्रि - क॒पा॒लम् । वा॒म॒नः । दक्षि॑णा ॥ 33

(आ॒ग्नेयः॑ हि॒र॒ण्यः॑ सा॒र॒स्व॒तं-द्वि॒च॒त्वारि॑ंशत्) (A17)

TS 1.8.18.1

स॒द्यः । दी॒क्ष॒य॒न्ति । स॒द्यः । सोम॑म् । क्री॒ण॒न्ति । पु॒ण्ड॒रि॒स्र॒जाम् । प्रे॒ति । य॒च्छ॒ति । द॒शभि॑रिति॑
द॒श-भिः॑ । व॒थ्स॒त॒रैः । सोम॑म् । क्री॒णा॒ति । द॒शपे॑य इति॑ द॒श-पे॑यः । भ॒व॒ति । श॒तम् ।
ब्रा॒ह्म॒णाः । पि॒ब॒न्ति । स॒प्तद॒शमि॑ति॑ स॒प्त - द॒शम् । स्तो॒त्रम् । भ॒व॒ति । प्रा॒का॒शौ । अ॒द्भ्यवे॑
। दु॒दा॒ति । स॒ज॑म् । उ॒द्गा॒त्र इत्यु॑त॒-गा॒त्रे । रु॒क्म॑म् । हो॒त्रे । अ॒श्वम् । प्र॒स्तो॒तृप्र॑ति॒हृ॒त॒भ्या॒मि॒ति
प्र॒स्तो॒तृप्र॑ति॒हृ॒त॒भ्या॑ । द्वा॒द॒श । प॒ष्ठौहीः॑ । ब्र॒ह्म॒णै । व॒शाम् । मै॒त्राव॑रु॒णाये॑ति॑ मै॒त्रा - व॑रु॒णाय॑
। ऋ॒ष॒भम् । ब्रा॒ह्म॒णा॒च्छ॒सि॒नै । वा॒स॒सी इति॑ । ने॒ष्टापो॑तृ॒भ्या॒मि॒ति ने॒ष्टापो॑तृ - भ्या॒म् । स्थू॒रि॑ ।
य॒वा॒चि॒तमि॑ति॑ य॒व - आ॒चि॒तम् । अ॒च्छा॒वा॒काय॑ । अ॒न॒द्वा॒हम् । अ॒ग्नी॒ध इत्य॑ग्नि - इ॒धे । भा॒र्ग॒वः

। होता॑ । भव॑ति । श्रा॒यन्ती॑यम् । ब्र॒ह्मसा॒ममि॑ति ब्रह्म - सा॒मम् । भव॑ति । वा॒रव॒न्तीय॑मि॒ति
वार - व॒न्तीय॑म् ( ) । अ॒ग्नि॒ष्टोम॒साम॑मित्य॒ग्नि॒ष्टोम - सा॒मम् । सा॒रस्व॑तीः । अ॒पः । गृ॒ह्णा॒ति ॥
34

(वा॒रव॒न्तीय॑ च॒त्वारि॑ च) (A18)

TS 1.8.19.1

आ॒ग्नेय॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा-क॑पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒प॒ति । हि॒र॒ण्यम् । दक्षि॑णा । ऐ॒न्द्रम् ।
एका॑द॒शक॑पा॒लमि॒त्येका॑द॒श-क॑पा॒लम् । ऋ॒षभः॑ । दक्षि॑णा । वै॒श्वदे॒वमि॑ति वै॒श्व-दे॒वम् । च॒रुम् ।
पि॒शाङ्गी॑ । प॒ष्टौही॑ । दक्षि॑णा । मै॒त्राव॑रु॒णीमि॑ति मै॒त्रा-व॑रु॒णीम् । आ॒मिक्षा॑म् । व॒शा । दक्षि॑णा
। बा॒र॒ह॒स्प॒त्यम् । च॒रुम् । शि॒ति॒पृ॒ष्ठ इति॑ शि॒ति-पृ॒ष्ठः । दक्षि॑णा । आ॒दि॒त्याम् । म॒ल॒हाम्
। ग॒र्भिणी॑म् । ए॒ति । ल॒भ॒ते । मा॒रु॒तीम् । पृ॒श्नि॑म् । प॒ष्टौही॑म् । अ॒श्विभ्या॑मि॒त्य॒श्वि-भ्या॑म् ।
पू॒ष्णे । पु॒रोडा॑शम् । द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॑ति द्वा॒द॒श - क॑पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒प॒ति । स॒र॒स्व॒ते ।
स॒त्य॒वाच॑ इति॑ स॒त्य - वा॒चै । च॒रुम् । स॒वि॒त्रे । स॒त्य॒प्र॒स॒वा॒येति॑ स॒त्य - प्र॒स॒वा॒य । पु॒रोडा॑शम्
। द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॑ति द्वा॒द॒श - क॑पा॒लम् । ति॒सृ॒ध॒न्वमि॑ति ति॒सृ - ध॒न्वम् । शु॒ष्क॒दृ॒तिरिति॑ शु॒ष्क
- दृ॒तिः । दक्षि॑णा ॥ 35

(अ॒ग्नेय॑ꣳ हि॒र॒ण्यमै॒न्द्रमृ॑ष॒भो वै॑श्वदे॒वं पि॒शाङ्गी॑ बा॒र॒ह॒स्प॒त्यꣳ-स॒प्तच॑त्वारि॒ꣳशत॑) (A19)

TS 1.8.20.1

आ॒ग्नेय॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा-क॑पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒प॒ति । सौ॒म्यम् । च॒रुम् । सा॒वि॒त्रम् ।
द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॑ति द्वा॒द॒श-क॑पा॒लम् । बा॒र॒ह॒स्प॒त्यम् । च॒रुम् । त्वा॒ष्ट्रम् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा -
क॑पा॒लम् । वै॒श्वान॑रम् । द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॑ति द्वा॒द॒श - क॑पा॒लम् । दक्षि॑णः । र॒थ॒वा॒ह॒न॒वा॒ह इति॑
र॒थ॒वा॒ह॒न-वा॒हः । दक्षि॑णा । सा॒र॒स्व॒तम् । च॒रुम् । नि॒रिति॑ । व॒प॒ति । पौ॒ष्णम् । च॒रुम् ।

मैत्रम् । चरुम् । वारुणम् । चरुम् । क्षैत्रपत्यमिति क्षैत्र - पत्यम् । चरुम् । आदित्यम् ।
चरुम् । उत्तर इत्युत् - तरः । रथवाहनवाह इति रथवाहन - वाहः । दक्षिणा ॥ 36

(आग्नेयः सौम्यं बारुहस्पत्यं-चतुस्त्रिंशत्) (A20)

TS 1.8.21.1

स्वाद्मीम् । त्वा । स्वादुना । तीव्राम् । तीव्रेण । अमृताम् । अमृतेन । सृजामि । समितिं
। सोमेन । सोमः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । पच्यस्व । सरस्वत्यै । पच्यस्व ।
इन्द्राय । सुत्राण इति सु - त्राणै । पच्यस्व । पुनातु । ते । परिस्रुतमिति परि - स्तुतम् ।
सोमम् । सूर्यस्य । दुहिता ॥ वारेण । शश्वता । तना ॥ वायुः । पूतः । पवित्रेण ।
प्रत्यङ् । सोमः । अतिद्रुत इत्यति-द्रुतः ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥ कुवित् । अङ्ग
। यवमन्त इति यव-मन्तः । यवम् । चित् । यथा । दान्ति । अनुपूर्वमित्यनु - पूर्वम् ।
वियूयेति वि - यूयं ॥ इहेहेतीह - इह । एषाम् । कृणुत । भोजनानि ( ) । ये । बरुहिषः ।
नमोवृक्तिमिति नमः - वृक्तिम् । न । जग्मुः ॥ अश्विनम् । धूम्रम् । एति । लभते । सारस्वतम्
। मेषम् । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति ।
वपति । सावित्रम् । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् । वारुणम् । दशकपालमिति दश
- कपालम् । सोमप्रतीका इति सोम - प्रतीकाः । पितरः । तृष्णुत । वडंवा । दक्षिणा ॥ 37

(भोजनानि-षड्विंशतिश्च) (A21)

TS 1.8.22.1

अग्नाविष्णू इत्यग्ना - विष्णू । महि । तत् । वाम् । महित्वमिति महि - त्वम् । वीतम् ।
घृतस्यं । गुह्यानि । नाम ॥ दमेदम् इति दमे-दुमे । सप्त । रत्ना । दधाना । प्रतीति । वाम्
। जिह्वा । घृतम् । एति । चरण्येत् ॥ अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । महि । धाम । प्रियम् ।

वा॒म् । वी॒थः । घृ॒तस्य॑ । गु॒ह्या॑ । जु॒षा॒णा ॥ दमे॑दम् इति॑ दमे॑ - दमे॑ । सु॒ष्टुती॑रिति॑ सु॒स्तुतीः॑
 । वा॒वृ॒धा॒ना । प्रती॑तिं । वा॒म् । जि॒ह्वा । घृ॒तम् । उदि॑तिं । च॒र॒ण्येत् ॥ प्रेति॑ । नः॑ । दे॒वी
 । सर॑स्वती । वाजे॑भिः । वा॒जिनी॑व॒तीति॑ वा॒जिनी॑ - व॒ती ॥ धी॒नाम् । अ॒वि॒त्री । अ॒व॒तु ॥ एति॑
 । नः॑ । दि॒वः । बृ॒ह॒तः । 38

TS 1.8.22.2

पर्व॑तात् । एति॑ । सर॑स्वती । य॒ज्ञ॒ता । ग॒न्तु । य॒ज्ञम् ॥ हव॑म् । दे॒वी । जु॒षा॒णा । घृ॒ताची॑
 । श॒ग्मा॒म् । नः॑ । वाच॑म् । उ॒श॒ती । शृ॒णो॒तु ॥ बृ॒ह॒स्प॒ते । जु॒षस्व॑ । नः॑ । ह॒व्यानि॑ ।
 वि॒श्व॒दे॒व्येति॑ वि॒श्व॒दे॒व्य ॥ रास्व॑ । रत्ना॑नि । दा॒शु॒षे ॥ ए॒वा । पि॒त्रे । वि॒श्व॒दे॒वायेति॑ वि॒श्व॒दे॒वाय॑
 । वृ॒ष्णे । य॒ज्ञिः । वि॒धे॒म् । नम॑सा । ह॒विर्भि॑रिति॑ ह॒विः - भिः ॥ बृ॒ह॒स्प॒ते । सु॒प्र॒जा इति॑ सु
 - प्र॒जाः । वी॒र॒व॒न्त॒ इति॑ वी॒र - व॒न्तः । व॒यम् । स्या॒म् । प॒त॒यः । र॒यी॒णाम् ॥ बृ॒ह॒स्प॒ते ।
 अ॒तीति॑ । यत् । अ॒र्यः । अ॒र॒हा॑त् । द्यु॒म॒दि॒ति॑ द्यु - म॒त् । वि॒भा॒तीति॑ वि - भा॒ति॑ । ऋ॒तु॒म॒दि॒ति॑
 ऋ॒तु - म॒त् । ज॒नेषु॑ ॥ यत् । दी॒द॒य॑त् । श॒व॒सा । 39

TS 1.8.22.3

ऋ॒त॒प्र॒जा॒तेत्य॑त॒प्र॒जा॒त् । तत् । अ॒स्मासु॑ । द्र॒वि॒णम् । धे॒हि । चि॒त्रम् ॥ एति॑ । नः॑ ।
 मि॒त्रा॒व॒रु॒णेति॑ मि॒त्रा॒व॒रु॒णा । घृ॒तैः । ग॒व्य॑ति॒म् । उ॒क्ष॒तम् ॥ म॒द्धा॑ । र॒जा॒सि॑ । सु॒क्र॒तू इति॑
 सु॒क्र॒तू ॥ प्रेति॑ । बा॒ह॒वा॑ । सि॒सृ॒तम् । जी॒व॒सै । नः॑ । एति॑ । नः॑ । ग॒व्य॑ति॒म् । उ॒क्ष॒तम्
 । घृ॒तेन॑ ॥ एति॑ । नः॑ । ज॒नै । श्र॒व॒य॒तम् । यु॒वा॒ना । श्रु॒तम् । मे॑ । मि॒त्रा॒व॒रु॒णेति॑ मि॒त्रा
 - व॒रु॒णा । ह॒वा॑ । इ॒मा ॥ अ॒ग्नि॑म् । वः॑ । पू॒र्व्यम् । गि॒रा । दे॒वम् । ई॒डे । व॒सू॒नाम् ॥
 स॒प॒र्य॒न्तः । पु॒रु॒प्रि॒य॒मिति॑ पु॒रु॒प्रि॒यम् । मि॒त्रम् । न । क्षे॒त्र॒सा॒ध॒स॒मिति॑ क्षे॒त्र - सा॒ध॒सम् ॥ म॒क्षु
 । दे॒व॒व॒न्त॒ इति॑ दे॒व - व॒न्तः । र॒थः । 40

TS 1.8.22.4

शूरः । वा । पृथ्विति पृत्-सु । कासुं । चित् ॥ देवानाम् । यः । इत् । मनः ।
 यजमानः । इयक्षति । अभीति । इत् । अयज्वनः । भुवत् ॥ न । यजमान् । रिष्यसि
 । न । सुन्वान् । न । देवयो इति देव-यो ॥ असत् । अत्र । सुवीर्यमिति सु - वीर्यम्
 । उत । त्यत् । आश्वश्वियमित्याशु-अश्वियम् ॥ नकिः । तम् । कर्मणा । नशत् ।
 न । प्रेति । योषत् । न । योषति ॥ उपेति । क्षुरन्ति । सिन्धवः । मयोभुव इति मयः
 - भुवः । ईजानम् । च । यक्ष्यमाणम् । च । धेनवः ॥ पृणन्तम् । च । पपुरिम् । च । 41

TS 1.8.22.5

श्रवस्यवः । घृतस्य । धाराः । उपेति । यन्ति । विश्वतः ॥ सोमारुद्रेति सोम-रुद्रा । वीति
 । बृहत् । विषूचीम् । अमीवा । या । नः । गयम् । आविवेशेत्या - विवेश ॥ आरे ।
 बाधेथाम् । निरुक्लतिमिति निः - क्लतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति । मुमुक्तम्
 । अस्मत् ॥ सोमारुद्रेति सोम-रुद्रा । युवम् । एतानि । अस्मे इति । विश्वा । तनूषु ।
 भेषजानि । धत्तम् । अवेति । स्यत्तम् । मुञ्चतम् । यत् । नः । अस्ति । तनूषु । बद्धम्
 । कृतम् । एनः । अस्मत् । सोमापूषणेति सोमा - पूषणा । जनना । रयीणाम् । जनना ।
 दिवः । जनना ( ) । पृथिव्याः ॥ जातौ । विश्वस्य । भुवनस्य । गोपौ । देवाः । अकृण्वन्
 । अमृतस्य । नाभिम् ॥ इमौ । देवौ । जायमानौ । जुषन्त । इमौ । तमांसि । गूहताम्
 । अजुष्टा ॥ आभ्याम् । इन्द्रः । पक्वम् । आमासुं । अन्तः । सोमापूषभ्यामिति सोमापूष -
 भ्याम् । जनुत् । उस्त्रियासु ॥ 42

(बृहतः-शवसा-रथः-पपुरिं च-दिवो जनना-पञ्चविंशतिश्च) (A22)

praSna korvai with starting padams of 1 to 22 anuvAkams :-

(अनुमत्या-आग्नेय-मैन्द्राग्रमग्रये-सोमाय-प्रतिपूरुष-मैन्द्राग्रं-धात्रे बार-हस्पत्य-मग्रये-ऽथतो-देवीः-समिध-
 सोमस्ये-न्द्रस्य -मित्र-आग्नेय-सद्य-आग्नेय-माग्नेय-स्वाद्धीं त्वा-ऽग्नाविष्णू-द्वाविंशतिः ।)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अनु॑म॒त्यै-यथाऽस॑ति-दे॒वीरा॑पो-मि॒त्रोऽसि॑-शू॒रो वा॒-द्विच॑त्वारि॒ंशत् ।)

first and last padam of Eighth praSnam :-

(अनु॑म॒त्या-उ॒स्त्रिया॑सु ।)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति प्रथमं काण्डं ॥ = = = = =